

Srečno Novo leto

1941

želita vsem cenjenim naročnikom, inserentom,
čitateljem in prijateljem „Slovenskega gospodarja“

uredništvo in uprava

Po Jugoslaviji

Letni obračun kmetijskih ustanov

V soboto, 21. decembra, je pod predsedstvom g. Martina Steblovnika zasedala v Ljubljani zakonita zastopnica kmečkega stanu »Kmetijska zbornica«, v nedeljo so se pa zbrali člani odbora Kmečke zveze na svoje redno zasedanje. Obe organizaciji sta se uvodoma spomnili velikega dobrotnika pokojnega voditelja dr. Antona Korošca. Njegovemu spominu na čast je Kmetijska zbornica sklenila v bodoče dati vsako leto dvema kmečkima fantoma (enemu iz Štajerske, drugemu iz Kranjske), ki bosta ostala na domačem posestvu, vso oskrbo v kateri koli kmetijski šoli v Sloveniji. Tudi Kmečka zveza je v spomin dr. Antona Korošca ustanovila sklad dr. Korošca in iz sredstev tega sklada se bosta vsako leto šolala dva najsiriomašnejša kmečka fanta za učiteljski poklic.

Iz delovanja Kmetijske zbornice posname-mo, da se je trudila doseči oprostitev trošari-na za tisti cement, ki se potrebuje pri kmetij-skih zgradbah; doseglo je, da se cena krom-pirju ni uradno določila; vršila je pa poleg tega več ali manj uspešna posredovanja v vseh stvareh, ki se tičejo kmetijske zakono-da in kmetijskega napredka sploh. Zlasti lep uspeh ima zbornica z izdajanjem strokovnega

lista »Orač«. Proračun za leto 1941. znaša 1.102.000 din.

Prav tako, kot Kmetijska zbornica, je delo-vala z več ali manj uspešnimi posredovanji tudi Kmečka zveza, ki si je poleg tega usta-novila še svojo posojilnico, delovala pri re-organizaciji blagovnega združništva ter so-delovala pri uresničitvi načrta o učiteljskiš-niških domovih. Nabavljala je svojim članom sadna drevesca in umetna gnojila, prirejala je številne kmetijsko-poučne tečaje in predava-nja. Občni zbor delegatov Kmečke zveze se bo vršil 26. januarja 1941. ob 9 dopoldne v fran-čiškanski dvorani v Ljubljani, tabor Kmečke zveze bo pa prihodnje leto v Novem mestu.

Spominski križ. Na najvišjem vrhu Velebi-ta, imenovanem Sveto Brdo (v zapadnem de-lu Krasa proti Jadranskemu morju, 1758 me-trov visokem), bodo zgradili v spomin na 1300 letnico pokristjanjenja Hrvatov križ. Vi-sok bo 50 metrov ter zgrajen iz železo-betona. V podnožju križa bodo priredili kapelo na čast hrvatskemu blaženiku Nikoli Taveliču, o ka-terem upajo, da bo v bližnji bodočnosti pro-glašen za svetnika. Napraviti nameravajo v križu avtomat, ki bo izžarjal ob raznih ver-skih in narodnih praznikih s križa svetlobo. Križ bo postavljen na takšnem kraju, da bo viđen daleč okoli po otokih Jadranskega mor-ja. Vsako leto se bodo priredila pri križu ro-manja v čast bl. Nikoli Taveliču.

Čuječe oko mornarice

Delovanje pomorskih zračnih sil čisto za-senči napade in gibanja navadnih kopnih letal. Brez letal, ki imajo svoj dom na ladji nosilki letal, bi bila vojna mornarica slepa in preveč izpostavljena sovražnim napadom. A tudi nje-na napadalna sila bi bila omejena na dosežaj njenih topov. Ladijska letala se zelo razliku-jejo od navadnih kopenskih letal. V njih so združena svojstva lovcev, bombarderjev in

torpedonoscev. Navadno razumemo pod zrač-nim torpedom letalske bombe najtežjega ka-libra, toda pravi zračni torpedo je povsem drugačno uničevalno bojno sredstvo. Z uspe-hom ga lahko vržemo na cilj samo iz točno preračunane višine. Taka letala, ki se imenu-jejo torpedoplani, so posegla prvič v boj apri-la 1940, ko so napadla na poletu iz severno-angleških Orknejskih otokov na Bergen v

Norveški nemško križarko, in to s popolnim uspehom. Pozneje so te vrste angleških letal sodelovale z navadnimi letali posebno ob na-padih na nemške pomorske sile, ki so se zbi-rale v poletju in na jesen ob Rokavskem pre-livu za vdor v Anglijo. Tedaj so dosegla uspe-he celo pri uničevanju težkih tankov.

Te angleške pomorske zračne sile so se ob-nesle tudi na afriškem bojišču, kjer so one-mogočile prodiranje čet italijanskega maršala Grazianija ob severnoafriški morski obali proti Egiptu in Sueškemu prekopu.

Razen te svoje ofenzivne službe vrše angleške pomorske zračne sile neprestano obhodno stražo na vseh morjih, kjer odkrivajo sovra-žne križarke, ki prežijo na angleške tovarne ladje. One so neprestano čuječe oči britanske mornarice. Najnovejši modeli »Farey Ful-mar«, ki so stopili pred kratkim v službo, po-menjajo v svoji uporabnosti pravo zmago-slavje letalske tehnike.

Angleške pomorske zračne sile stalno ra-stejo. Da vidimo, koliko pažnjo posveča te vrsti orožja britansko vojno vodstvo, je do-volj, da omenimo, da bo kmalu dograjenih šest novih matičnih ladij — nosilk letal.

Podkrajški Judež

Povest iz domačih hribov

I.

Ojstriško planino in Hom loči strašna soteska, ki je pol ure navzgor in navzdol ni mogoče prestopiti. Ljudje pravijo, da se je vrag nad nekim pastirjem s planine tako razjezil, da je na tem kraju zemljo raztrgal in skozi raz-poko napeljal Bistriški graben, tako da sta ostali obe planini brez vode. Zaradi tega se imenuje ta soteska Hudičev graben. Bog ve koliko klafter globoko padajo skalnate strmine, na dnu nekje pa buči in šumi voda. Zgoraj steni nista nikjer dalj narazen, kakor tolko, da bi lahko kamen vrgel z ene na drugo stran. Na enem kraju pa — tam, kjer je na ojstriški strani peč, imeno-vana Prag, na homški strani pa tik na robu star macesen — je graben tako tesen, da bo z ene na drugo stran le kakih šest klafter. Globok je tu tako, da bi lahko dva podkrajška cerkvena stolpa enega na drugega postavil v sotesko, pa bi komaj zvezda prikukala iz brezna. Bil pa je Prag na ojstriški strani za kaki dve klafteri višji ko macesen na nasprotni strani. Temu kraju so ljudje rekli Pekl.

Od macesna se vije stezica navzgor po trati k stu-denčku, ki slovi daleč naokoli zaradi svoje mrzle, čiste

vode, o kateri ljudje pravijo, da ima čudežno moč, in dalje po planini k pastirskim stanom, ki jih imajo tu vs premožnejši gruntarji iz doline.

Bilo je lepega jasnega poletnega dne. Pri studencu je sedelo veliko, postavno dekle, ki je bilo čedno po do-mače napravljeno. Stara je mogla biti kakih dvajset let. Bila je lepega obraza, cvetočih lic, oči pa so razodevali ponos in dekliski odločnost. To je bila Julka, hči pod-krajškega župana Nadvornika. Davi je gnala kravo n-očetovo planino, zdaj pa je počivala pri studencu. Zda-pa zdaj je goitnila požirek hladne studenčnice, vmes p-je napeto gledala na drugo stran grabna, ker se ji j-zdelo, da se tam nekaj godi.

Od Homa sem se je spet začel strel. To so lovci, je sklepala Julka. Spet je počil strel. Tedaj je skozi smrečje nekaj švignilo in spet izginilo. Na srnjaka so šli, si je mislila in je hotela počakati, da bi še več videla. Pa je res videla — še več, kakor si je želela... Zopet sta počila dva strela. Kar nato še tretji — ta že bliže. Nekaj minui nato je nastal pod vrhom Homa krik in žvižg, s svojimi bistrimi očmi je dekle zagledal neko temno postavu, ki se je koleštrala po bregu dol, za njo so se prikazali drugi, ki so jeli venomer streljati in kričati. Zdal ji je bilo jasno: lovci so zasačili divjega lovca in ga gonijo ter lovijo... Divji lovec je napel vse sile, da bi jim ubežal. Bliskovito je drčal ob grmovju proti levi strani planine ali tu so bili pripravljeni že drugi lovci, ki so vpili in

Prvi kristjani v Rusiji. V prvih stoletjih po Kristusu je bila Rusija razdeljena na več manjših kneževin. Najmočnejša med njimi je bila kijevska. Takrat je bila Rusija še poganska. Vdova po knezu Igorju je bila prav za prav prva krist-janka v Rusiji. Krst je sprejela leta 957. Vendar pa je ostal njen zgled brez odziva. Šele njen vnuk Vladimir, ki je bil krščen leta 988, je na-šel med narodom popo-lno razumevanje. Narod se je dal trumoma krsti-ti. Koj nato je dal v vsej kneževini uničiti vse po-ganske molitnice in zna-menja. V sosednje kne-ževine pa je poslal pri-digarje, ki so spreobra-čali pagane. Prvo krščan-sko cerkev je dala zgra-diti kneginja Olga v Ki-jevu, posvečena je bila sv. Eliji.